

Oppustet-udpumpet

af Jørgen Michaelsen

1.

Udgangspunktet er et elektrisk apparat, der er konstrueret til at pumpe luft ind i et oppusteligt legeme samt efter kortere eller længere tid at pumpe luften ud igen. I det store og hele fungerer apparatet efter hensigten. Og der er al mulig grund til at antage, at dette også vil være tilfældet i nogen tid endnu. Selv om ethvert apparat er sårbart i større eller mindre omfang, må elektrisk teknologi på sit nuværende stadium betegnes som meget pålidelig. Men det kan yderligere forventes, at der efterhånden vil udvikles forbedringer af en så omfattende karakter, at den kommende elektriske teknologi kun i visse grundlæggende henseender vil minde om nutidens. I dette perspektiv vil nutidens elektriske apparater uden tvivl fremstå som upraktiske. Nogle vil måske endda finde dem grimme eller direkte frastødende. Der vil under alle omstændigheder skulle bortskaffes en stor mængde forældet teknologi, og det er temmelig indlysende, at denne opgave i sig selv vil nødvendiggøre en række nye elektriske apparater. Når disse apparater skal udvikles, får det stor betydning, at vi er i stand til at lære af vore erfaringer. Vi må fortsat kunne forstå, hvordan vi bygger videre på det, som vi gennem tiden har opnået. Men vi må også kende nødvendigheden af at gøre op med de elementer, der blot virker som dødvægt og hermed svækker selve trangen til fornyelse. At alt hverken kan eller bør bevares, siger sig selv. Ellers ville vi havne i et fængsel med stadig mindre plads, og vi ville efterhånden blive kvalt. Men når det er sagt, må vi også forstå, at en stor del af udviklingen ofte vil være givet på forhånd. Det betyder, at der ikke på noget tidspunkt er nogen, der isoleret set er i stand til at vide, om han eller hun vil kunne påvirke den kommende udvikling i afgørende grad. Fremtidens elektriske apparater vil måske nok indeholde detaljer, der i overvejende grad kan skyldes fremsynede individers isolerede indsats. Men i det store og hele må apparaterne betragtes som frugten af en udvikling, der er sammensat og som sådan uoverskuelig for de fleste individer.

2.

Det er vigtigt at kunne erkende sine fejl. Men det vigtigste er at kunne drage de nødvendige konsekvenser. Den, der nægter at erkende sine fejl, vil måske kunne opnå endog stor fremgang. Men det vil tit være æreløs triumf. Den adfærd, som udspringer af, at man både er i stand til at erkende sine fejl og til at drage de nødvendige konsekvenser, vil ud fra et givet synspunkt kunne fremstå som hensynsløs ærlighed. Den, der ikke af egen drift nærer en sund skepsis, risikerer

ofte at tabe ansigt. Men sund skepsis er ikke nogen fuldmagt, der blot udstedes af fornuften. I almindelighed er den dog heller ikke en smagssag. Er man i besiddelse af naturbegavelse, kan man tage særlige pædagogiske hensyn, hvor det nu måtte være på sin plads. Man kan til en vis grad opnå slagfærdighed gennem faglig indsigt. Hvorvidt skråsikkerhed dækker over uvidenhed, er stort set et spørgsmål om eksempelvalg. Såfremt særtræk og lighedspunkter er tilstrækkelig afvejet, vil kriteriet være mere eller mindre givet. Selve eksemplet vil bevare sin magt. Det vil ikke blive draget i tvivl.

3.

Kritikken er urimelig, og man anlægger en fornem tavshed. Man ønsker ikke at fremføre et overbevisende argument i den standende diskussion. Et autoritativt indlæg ville givetvis være selvmord. Dette kan man efter alt at dømme være i sin gode ret til at mene, selv ud fra en pædagogisk anskuelse. I sig selv har overvejelserne ingen interesse, og i den virkelige verden forudsætter den høje moral netop ofte en uklar definition. Den findes i en dårlig og en god variant. De kan ikke sidestilles. Men samtidig kan det ikke udelukkes, at de lader sig forbinde. I så fald vil produktet være åbent for fortolkning. Det er en rimelig indvending. Intet nok så tvingende argument ville være i stand til at trænge ind i et så ekstremt synspunkt. Det ville være den rene galskab.

4.

I hovedlinjerne må vi besinde os. Der er nogenlunde konsensus om, at det elektriske apparat ikke er nogen metafor. I det mindste ikke i nogen entydigt given forstand. Men præmissen bag denne tilgang bør ikke stå uimodsagt. Enhver kan blive klogere, selv om man er modvillig over for det pågældende synspunkt og den skolemesteragtige tone, hvori det fremføres.

5.

Ofte tror man, at det, der ved første øjekast kunne ligne en svaghed, snart vil vise sig at være en styrke. Men i den virkelige verden er der hverken plads til det ene eller det andet. Udgangspunktet er et elektrisk apparat, der er konstrueret til at pumpe luft ind i et oppusteligt legeme samt efter kortere eller længere tid at pumpe luften ud igen. I det store og hele fungerer apparatet efter hensigten. Det er ikke nødvendigt at benytte vold. I det hele taget er vold ikke noget troværdigt alternativ, om end selvopholdelsen behøver sit teaterblod og sine klakører. For bekvemmelighedens skyld forestiller vi os, at vi bevarer en nytteværdi, som alle og enhver kan tilslutte sig. Vi forkaster den sekteriske vold og stiller ikke flere bevidst provokerende spørgsmål. Huskeøvelser erstatter den åndelige dovenskab. Vi forlader mavefornemmelsens trædemølle. Den udbredte misforståelse må vige til fordel for den gode vilje. Et andet pensum indvarsler en ny helstøbthed og et diskussionsfelt

med blik for mulige svar på klassiske spørgsmål og nye bemærkelsesværdige undtagelser.

2012